

طراحی مجموعه تفریحی و گردشگری در امد با هدف ایجاد شادی و نشاط عمومی

فرشته مختارنژاد محمدزاده^۱، شیوا ولایتی^{۲*}، سمیرا سعیدی زارنجی^۳

۱- دانش آموخته کارشناسی ارشد معماری، موسسه آموزش عالی نبی اکرم(ص) تبریز، ایران.

۲- استادیار: گروه هنر، موسسه آموزش عالی نبی اکرم(ص) تبریز، ایران.

۳- دانشجوی دکتری، گروه جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران

*ایمیل نویسنده مسئول: shiva_v57@yahoo.com

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۱۰/۲۶

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۹/۲۱

چکیده

امروزه زندگی شهری و نظام اجتماعی موجود در شهرها، انسان‌ها را از مسیر اصلی زندگی دور کرده و با وجود رفاه و امکانات بسیاری که در اختیارشان قرار داده از سادگی طبیعت دور شده‌اند. یکی از بهترین راه‌های تبادل فرهنگی، گردشگری است. بی‌تردید صنعت گردشگری به صورت یکی از پایه‌های استوار سیستم جهانی در خواهد آمد. موضوع مورد بحث در این پژوهش، طراحی فضاهای تفریحی و گردشگری در امد با هدف شادی و نشاط عمومی است. گردش و تفریح تأثیر بسزایی در شور و نشاط افراد دارد طراحی فضاهای گردشگری به عنوان مکان تفریحی و جمعی می‌تواند نقش بسزایی در شادی و نشاط شهروندان ایجاد کند. باتوجه به کمبود فضاهای تفریحی و گردشگری در شهر تبریز و کم‌رنگ شدن شادی و نشاط در بین مردم و تضعیف روحیه مردم در شهر، شهر نیازمند خلق فضاهایی است که بتواند با استفاده از مولفه‌های شاد به ساخت فضاهایی جمعی و تفریحی بپردازد. در جهت دستیابی به چنین جنبه‌هایی هدف اصلی طراحی مجموعه تفریحی و گردشگری، شناسایی عوامل موثر در شادی و نشاط عمومی و شناسایی مولفه‌های مکانی برای ایجاد فضایی شاد می‌باشد. هدف اصلی این مقاله رسیدن به راهکارهای اجرایی برای طراحی اقامتگاه تفریحی و گردشگری با هدف ایجاد شادی و نشاط عمومی و تضمین استفاده از صنعت گردشگری در راستای منافع جامعه محلی محسوب می‌شود. باتوجه به نتایج پژوهش، مولفه‌های مکانی (کالبدی) و مولفه‌های شادی و نشاط (غیر کالبدی) با همدیگر ارتباط مستقیمی داشته و هر یک از مولفه‌های مکانی بر شاد بودن و نشاط تأثیرگذار می‌باشد. باتوجه به یافته‌های تحقیق، طراحی فضای تفریحی و گردشگری در امد با هدف شادی و نشاط عمومی در وهله اول، باید پاسخگوی نیاز افراد استفاده‌کننده از فضا با در نظر گرفتن رده سنی و جنسیت و عوامل گوناگون دیگر باشد.

کلمات کلیدی: " مراکز تفریحی- گردشگری"، " نشاط عمومی"، " شادی"، " امد"

۱- مقدمه

در زندگی ماشینی امروز بیشتر فضاها به مکان‌های تولیدی و صنعتی اختصاص داده شده‌اند و فضای کمی برای استراحت و تفریح در نظر گرفته شده، همین امر لزوم ایجاد مراکز تفریحی گردشگری را در طبیعت رقم زده است که دارای جاذبه‌های بسیاری برای جذب توریسم، چه در داخل کشور یا در خارج از کشور می‌باشد. با نظر به این نکته که بازدید گردشگران و اقامت و پذیرایی از آنان دارای اهمیت است. متأسفانه کشور ما در این زمینه مشکلات فراوانی را دارا می‌باشد و با توجه به اینکه شهر تبریز یکی از شهرهای توریستی ایران است و همه روزه پذیرای مسافران می‌باشد و همچنین وجود بخش عظیمی از جاذبه‌های تاریخی در این شهر، آن را به یک شهر توریستی تبدیل کرده است، از طرفی اقامتگاه‌هایی که هم موجود است از طراحی معمارانه برخوردار نیست و مطابق با استانداردها نبوده و پاسخگوی نیاز نمی‌باشد. بنابراین نیاز به یک مجموعه اقامتی تفریحی با رویکرد ایجاد نشاط و شادی به شدت احساس می‌شود. برای اینکه صنعت توریسم در یک شهر یا کشور متحول شود و توسعه یابد، باید در راستای آن عناصر و فعالیت‌هایی متحول شده و توسعه یابند، که در پویایی آن سهیم هستند (وای-گی، ۱۳۷۷). یکی از مهمترین عناصر صنعت توریسم، واحدهای اقامتی- تفریحی‌اند. این مراکز بعد از جاذبه‌های توریستی مقاصد، عمده‌ترین و مهمترین نکته‌ای است که توجه توریست‌ها را به خود معطوف می‌کند. میزان خدمات مراکز اقامتی مانند درجه و کیفیت آن، خدمات بهداشتی مطلوب و استاندارد و نزدیکی به محل و مقصد مورد نظر که هدف

نهایی سفر گردشگر است، می‌تواند کاهش یا افزایش فضای خدماتی و تغییر الگوی رفتاری گردشگر را به همراه داشته باشد. از سوی دیگر، استفاده از مراکز اقامتی تفریحی بیشترین تأثیر اقتصادی را در صنعت گردشگری دارد؛ به طوری که بیش از ۶۰ درصد هزینه‌های گردشگر صرف هزینه اقامت و تفریح می‌شود. با افزایش کیفیت خدمات موجود و همچنین افزایش خدمات جانبی، درآمد بیشتری نصیب سرمایه‌گذاران و به طور کلی صنعت گردشگری و در نتیجه آن توسعه شهر می‌شود. طراحان می‌توانند سرمایه‌های یک شهر را شناسایی کنند و آن را به جاذبه‌هایی برای گردشگری تبدیل کنند (مکریچر و همکاران: ۲۰۱۵). پس از تأمین نیازهای اساسی و روانی فرد مانند غذا، سرپناه، ایمنی، که در پایگاه نیازهای مازلو قرار دارد شادی یک حالت موقت داشته و تنها مواردی وجود دارد که باعث افزایش طولانی مدت آن می‌شود از جمله: مکان‌هایی برای ایجاد روابط اجتماعی مثبت- یک محیط زیبایی متصل به طبیعت- چرخه نور طبیعی در فضا- کاهش تنش‌های اجتماعی طبقات مختلف- قابلیت‌های دسترسی- حس ارتباط با مکان و... (ربکا هابتور: ۱۵، ۲۰۱۶). بنابراین ضرورت دارد ما با طراحی فضاهای تفریحی و گردشگری که بتوان در آن فضا شادی و نشاط را برای تمامی قشرها با هر فرهنگی زنده کرد را در معماری خلق کنیم شادی به عنوان محصول رضایت‌مندی در چارچوب درک فضای شادتر توسعه یافته است (مک آدامز لوکاس: ۱۱، ۲۰۱۲). کمبود فضاهای گردشگری و تفریحی در آذربایجان شرقی باعث تضعیف نشاط در افراد این شهر شده و با ایجاد و خلق فضاهایی جهت شادی، تفریح، بازی، پیاده‌روی، خلق فضاهای بصری روح تازه‌ای به این شهر می‌دهیم در نظر گرفتن فضاهایی با

فرهنگی می‌باشد. همچنین با پاسخگویی به نیازهای فراغتی مردم و تبادل فرهنگی مثبت با گردشگران با درگیر کردن حواس انسان و حس مهمان‌نوازی، موجب آسایش، افزایش شادابی، حس تعلق و دلبستگی می‌باشد (صدر موسوی، دخیلی کهنمویی، ۱۳۸۶).

نشاط

نشاط در فرهنگ و ادب فارسی باشادابی، شادمانی، خوشی و خرمی، زنده دلی، ضد افسرده بون، طرب، طراوت و تازگی مفهوم پیدا می‌کند شادی با نشاط تفاوت دارد شادی مقطعی و گذرا بوده و بعد عاطفی و هیجانی دارد ولی نشاط حالت احساس و ادراکی داشته که از ضروری ترین خواسته فطری و روحی انسان به حساب می‌آید. نشاط در ادبیات شهرسازی از کیفیت‌های مطلوب زندگی است که در همبستگی اجتماعی شهروندان نقش مهمی دارد با تقویت نشاط حس تعلق به مکان در شهروندان افزایش می‌یابد (لطیفی و دیگران، ۱۳۹۳) براساس آمار جهانی نشاط و شادی از بین ۱۵۷ کشور ایران در رتبه ۱۰۵ قرار دارد که نشان می‌دهد وضعیت کلی نشاط در ایران مناسب نیست (نوری، ۱۳۹۸).

شادی

شادی ادامه حیات و سلامت جسم و روان انسان است. تمام شادی‌ها موقتی هستند مگر اینکه افراد ژنتیکی طبیعت شادی داشته باشند امروزه تکنیک‌های زیادی برای شاد بودن ابداع شده که می‌توانند با اتفاقات مختلف شادی را افزایش دهند. یک زندگی آرام و ساده شادمانه‌تر از موفقیتی است که با تالطم‌های زیاد بدست می‌آید (آلبرت انیشتن). از آوریل ۲۰۱۲ گزارشی بنام گزارش جهانی شادی توسط سازمان ملل منتشر شد که وضعیت شادی مردم هر کشور را در هر سال اندازه گیری می‌کند طبق این گزارش ایران رتبه ۱۱۵ در ۱۵۶ کشور جهان در سال ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۲ را کسب کرده است. ارزیابی داده‌ها نشان می‌دهد که امتیاز شاخص نشاط در فاصله ۲۰۰۷ تا ۲۰۱۲ (۰/۷۷۶) کاهش یافته است. طبق گزارش شادی در ایران در سال‌های اخیر نیز رتبه ۱۱۱ در سال ۱۳۹۶ و ۱۰۷ در سال ۲۰۱۷ را کسب کرده است. کیفیت شهر و فضاهای شهری عاملی مهم در وضعیت شادی جامعه است (Volker & Kistemann, 2013) بهبود شرایط عینی مثل شرایط محیط شهری و کالبدی منجر به شادی بیشتر خواهد شد (Veenhoven, 2014).

محدوده‌هایی از مولفه‌های شاد باعث ایجاد روحیه به افراد می‌شود به طوریکه با ساخت فضاهایی که افراد خود به خود در آنجا در کنار هم در ارتباط جمعی با همدیگر باشند. هدف از طراحی و بیان این پروژه ایجاد فضاهای تخصصی با رویکرد شادی و نشاط عمومی می‌باشد. در این راستا براساس هدف پژوهش سوالی بدین شرح مطرح می‌شود: کدام عوامل در ایجاد شادی و نشاط عمومی در فضاهای تفریحی-گردشگری در ارتباط با معماری تاثیرگذار است؟

• مبانی نظری

مفهوم گردشگری: گردشگری به رفتار و حرکات مردم در زمانی گفته می‌شود که خارج از منازل به قصد گذراندن اوقات فراغت، لذت بردن، کسب و کار و سفر انجام می‌دهند. لازمه ی گردشگری اقامت، در محلی غیر از محل سکونت می‌باشد. گردشگری به یک روش جهانی برای رفع نیازهای معنوی انسان و بهبود زندگی افراد تبدیل شده است و در سه سطح محلی، ملی و بین‌المللی قابل مطالعه می‌باشد. این سه سطح به یکدیگر مرتبط می‌باشند و هرچه همکاری در این سه سطح بیشتر باشد، رونق اقتصادی نیز بیشتر می‌گردد. برخی از تحقیقات گردشگری جنبه ی اقتصادی دارند، درحالی‌که گردشگری در اصل یک مسئله اجتماعی است که با اقتصاد، سیاست، محیط زیست و فرهنگ مرتبط است. و هرچه از منظر اجتماعی و فرهنگی کارآمدتر باشد منافع بیشتری را هم به دنبال دارد (شیرازی و همکاران، ۱۳۹۲).

تفریح: در لغت به معنای فرح و خوشی و عیش و تماشا و تفرج و گشت و لهو و بازی می‌باشد و در اصطلاح به اعمالی گفته می‌شود که توسط افراد در زمان فراغت انجام می‌گیرد و باعث بازگشت شخص به حال تعادل و طبیعی می‌شود. تفریح و اوقات فراغت را می‌توان به دو دسته اصلی تفریح فعالانه و منفعلانه تقسیم نمود. این تقسیم‌بندی را می‌توان در مورد تفریح‌ها هم به کار برد. در تفریح فعال برای خوش گذراندن انرژی جسمی یا انرژی روانی صرف می‌کنیم. بعضی وقتها برای تفریحمان انرژی ذهنی می‌گذاریم. مثلاً وقتی کتاب می‌خوانیم یا نقاشی می‌کشیم. به هر حال تفریح‌های فعال همیشه با هیجان همراه هستند. برخلاف تفریح فعال، در تفریح منفعل انرژی جسمی یا ذهنی زیادی صرف نمی‌کنیم. واضح‌ترین نمونه تفریح منفعل، تماشای تلویزیون است. البته به هر حال موقع تماشای تلویزیون فعالیت ذهنی می‌کنیم، اما هر چه برنامه‌ای که تماشا می‌کنیم عامه پسندتر باشد، کمتر ذهن ما را درگیر می‌کند. در تفریح منفعلانه بیشتر از اینکه مختار باشیم، تسلیم هستیم. تفریح از نظر اقتصادی عبارت است؛ از هرگونه فعالیت یا عدم فعالیت که با قصد قبلی و با میل و رغبت در اوقات فراغت انجام گیرد. تفریح یک تجربه احساسی و لذت بخش است که با تمایل افراد در هنگام فراغت به آنها دست می‌دهد. به عبارت دیگر هنگامی که کوچک‌ترین احساسی از اجبار در فعالیت‌ها یا عدم فعالیت در زمان فراغت وجود نداشته باشد، به طور قطع می‌توان این حالت را تفریح نامید (جعفریان، ۱۳۹۹:۲۶).

شکل ۱: سطوح شادی در افراد (منبع: دنیل نیل، ۲۰۰۵)

مراکز تفریحی - گردشگری: مراکز تفریحی - گردشگری یکی از ارکان مهم و اساسی گردشگری محسوب می‌شوند. کمیت و کیفیت آنها در توسعه گردشگری یک منطقه تأثیر بسزایی دارد. این فضاها مجموعه‌ای از تأسیسات اقامتی، پذیرایی، تفریحی، ورزشی، رفاهی،

شاخصه‌های فضایی مکانهای تفریحی

مکان‌های شاد به معنای فضایی پرشور و گرم است فضاهای گسترده و جذاب جهت گذر وقت، در یک مکان عمومی تعریف شده، برای فعالیت‌های مختلف مثل: مراسم‌های گوناگون می‌تواند تعریف واقعی از یک مکان شاد باشد که با ترکیب خطوط یا با استفاده از رنگ‌بندی‌ها روح جامعه را به گردهمایی و تبادل در کنار هم دعوت کند. طراحی مکانی شاد برای برآورد کردن نیازهای تفریحی و فرهنگی تمام اقشار جامعه است نه تنها شادی ظاهری بلکه نشاط و سرزندگی درونی تمام افراد جامعه با هر سن و شرایط را تامین کند. عوامل کالبدی، فرم، رنگ، برنامه فیزیکی، فضاهای جمعی و دوستانه و دیگر فضاهای مورد نیاز متناسب با انواع اقشار جامعه را تامین کند(صادقی، ۱۳۹۶). مکانی که مولفه‌های آن توجه به سیرکولاسیون، رنگ، تزیینات، نور، مبلمان، رایحه، موسیقی و... که فضایی بدون ترس و شاد را فراهم کند یک محیط دوستدار فرد معرفی می‌شود(کریمی نژاد، ۱۳۹۶). شادی و شادابی لازمی حیات سالم انسان و فقدان آن موجب خطر افتادن سلامتی است سه جنبه سلامت جسمی، روانی و اجتماعی در بین عوامل شادی و شادابی موثر هستند که محیط و مکان بر زندگی رابطه تنگاتنگی با احساس شادمانی دارد(میرزایی، ۱۴۰۱:۳۶). یکی از راه‌های روحیه تقویت نشاط و شادی و جلوگیری از افسردگی طراحی فضاهای عمومی به جهت گذران فراغت ساخت فضاهای ورزشی می‌باشد(منصوری، ۱۴۰۰:۳۰). در طراحی مجموعه‌های تفریحی و توریستی ۵ عامل مورد توجه قرار گرفته که استفاده از محوطه طبیعی داخل فضا در رتبه اول، دید و منظر طبیعی در رتبه دوم، هندسه و معماری مجموعه در رتبه سوم، دسترسی آسان به سایت در رتبه چهارم، فضای استراحت بازدیدکنندگان در رتبه پنجم قرار دارد که در این میان تسهیلات رفاهی روبا-جاذبیت‌های بصری معماری-استفاده از متریاال‌های طبیعی-استفاده از بام سبز و پنل خورشیدی- استفاده از آب باعث تقویت حضور بازدیدکنندگان در مکان می‌شود(لطفی، ۱۳۹۸:۱۲). نقش معماری به کار بردن حواس انسان در یک اثر معماری به عنوان عامل مهم در جهت یک اثر معماری است که جهت ماندگاری در آینده نیز پاسخگوی مسائل محیطی، اقتصادی، اجتماعی باشد تولید فضای معماری و موسیقی می‌تواند محیط فرهنگی شاد ایجاد کند(اسدی، ۱۳۹۸:۱۲).

پیشینه تحقیق

غالیا و همکاران (۲۰۲۰) در مقاله « عوامل تعیین کننده گردشگری بین‌المللی در تانزانیا » تانزانیا از منابع طبیعی غنی و متنوعی برخوردار است (به ویژه حیات وحش ، جنگل‌ها ، کوه‌ها، دره شکاف) که پایه اصلی صنعت گردشگری کشور است. گردشگری به عنوان یکی از بزرگترین و سریعترین صنایع در حال رشد در جهان است. رشد صنعت

گردشگری تا به حال نشان داده شده است ایده‌هایی که مقصد تعیین می‌کند تا گردشگرانی که به آن مقصد برسند در توسعه گردشگری به عنوان محرک اصلی شناخته می‌شود. الکس لی (۲۰۲۰) در مقاله «اقامتگاه‌های نظیر به نظیر» اشاره می‌کند که مجموعه جاذبه به هر امکاناتی که گردشگران از آن بازدید می‌کنند یا فکر می‌کنند باید از آن بازدید کنند گفته می‌شود به عنوان مثال (یک مکان مورد علاقه) از آنجا که مجموعه‌های جاذبه در یک مکان جغرافیایی یا با امکانات فضایی در منطقه مقصد قرار دارند طبیعت نیز مکمل جاذبه‌ها ممکن است که جذابیت کلی منطقه‌ای را در آن محل افزایش دهد. برخی مناطق دارای سطح بالایی از دسته بندی منطقه‌ای در یک صنعت خاص گردشگری هستند. رابطه بین گردشگری و عملکرد از منظر توسعه و عملکرد فضایی می‌تواند فضاهای گردشگری را در مناطق مدنظر رشد یا کاهش دهد. کنزو (۲۰۱۷) در مقاله «بنیان‌های فرهنگی شادی» در جوامعی که اعتماد تعمیم یافته و به میزان بالایی وجود دارد و درونی سازی ارزش برای احترام و اطاعت کمتر است، ارضای نیاز "ارتباط" مطلوب‌تر است. در این جوامع، احترام به دیگران روابط اجتماعی را توسعه می‌دهد، تعاملات از مرزهای گروه‌های منتخب از افراد نزدیک فراتر رفته و شرایطی را برای افراد فراهم می‌کند تا ارتباطات اجتماعی را تجربه کنند. در نتیجه یک مجموعه از کنترل‌های اجتماعی، جمعیتی و اقتصادی از جمله جنسیت، سن و ط بقیه درآمد، سطح تحصیلات، تعداد افراد خانواده، وضعیت تاهل، وضعیت اشتغال در این وجه تاثیرگذار است. کنگی نژاد، و عطاریان(۱۳۹۵) در پژوهشی با عنوان طراحی مجتمع اقامتی تفریحی ساحلی با رویکرد طبیعت‌گرا (نمونه موردی شهر بندرلنگه)، پرداخته‌اند. آنان با بررسی داده‌های طبیعت‌گرایی و استخراج شاخص‌های معماری طبیعت‌گرا به شیوه توصیفی- تحلیلی و همچنین با استفاده از روش میدانی نمونه‌های ساحلی اقامتی با بکارگیری الگویی مناسب (معماری طبیعت‌گرا) و همچنین استفاده از اصول طراحی اقلیمی در طرح، با در نظر گرفتن عواملی همچون نور و حرارت خورشید، جهت‌گیری مناسب و رو به خورشید، تهویه طبیعی و استفاده از فرم‌های متنوع و هماهنگ با محیط زیست، توانستن طرحی ارائه دهند، که باعث افزایش عملکرد و کارایی و همچنین حفاظت و پایداری اکوسیستم در طرح ارائه شده، گردند. وزیر و همکاران (۱۳۹۴)، در مقاله «بررسی شاخص‌های تعیین کننده مفهوم شادی در طراحی پاتوق های شهری» عوامل زیادی را در شادی اجتماعی و به تبع آن ارتقا سلامت روانی موثر دانسته‌اند در نتیجه حیات جمعی فرصتی برای رها شدن از تنش‌های زندگی روزمره، گذران اوقات فراغت، تعاملات اجتماعی و گردهمایی افراد و گروه‌های مختلف و بستری برای حضور آنها در فضا است.

جدول ۱: پیشینه تجربی تحقیق

سال	نویسنده	عنوان	نتایج
(۱۳۹۴)	وزیری و همکاران	بررسی شاخص‌های تعیین کننده مفهوم شادی در طراحی پاتوق‌های شهری	حیات جمعی فرصتی برای شادی اجتماعی و سلامت روانی است.
(۱۳۹۷)	سماواتی و رنجبر	بازشناسی عوامل موثر بر شادی در فضاهای عمومی شهری	شاخص کیفیت فضای شهری مهم ترین عوامل تاثیرگذار بر شادی فرد در قرارگیری با فضا می‌باشد.

یک جزیره فعال با فضاهای چند منظوره جهت گذران اوقات فراغت مکانی بسیار جذاب که مورد استقبال مردم می‌باشد.	ایسلند جزیره کار گردشگری و زیست سیاسی	دلوز	(۲۰۱۰)
اثرات مثبت و منفی فضا در شادی که جزئی از زندگی است تاثیر دارد. ترکیب عناصر طبیعی و مصنوع در ایجاد فضایی که از هر لحاظ بتواند نیازهای مادی و روحی فرد را تامین کند میتواند در فضا شادی را مهیا کند.	عوامل موثر بر میزان شادی در کشورهای مختلف	خاویرجیمنز	(۲۰۱۶)
نوآوری در طراحی، باعث احساس شادی، احساس رضایت از مکان، یا تجربه یک حس فضایی خوب شود.	معماری و طراحی شهری برای شادی و رفاه	ربکا هابتور	(۲۰۱۶)
مولفه‌های مکانی و کیفیت فضا با شادی گردشگر همراه است.	آیا می‌خواهید شاد باشید؟	میتودی و همکاران	(۲۰۱۷)
مولفه‌های اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی در شادی افراد و روابط آنها تاثیر گذار می‌باشد.	آیا مقصد شاد برای شما خوشبختی به همراه دارد؟	یونگ چن و همکاران	(۲۰۱۷)
عملکرد منظر و عملکرد فضایی در رشد یا کاهش گردشگری تاثیر گذار می‌باشد.	بنیان‌های فرهنگی شادی	کنزو	(۲۰۱۷)
محرك اصلی گردشگری تعیین ایده‌های مقصد است که گردشگر به دنبال آن می‌رود.	اقامتگاههای نظیر به نظیر	چنوزی	(۲۰۲۰)
	عوامل تعیین کننده گردشگری بین المللی در تانزانیا	غالیا و همکاران	(۲۰۲۰)

منبع: یافته‌های پژوهش

• پیشینه عملی تحقیق:

نمونه های موردی داخلی:

➤ پارک جنگلی ناژوان اصفهان

خرم حاشیه زاینده رود است و سرچشمه اکثر مادی‌های شهر اصفهان از این منطقه است. ویژگی‌های اقلیمی مکان: رطوبت بیشتر، وزش نسیم‌های محلی و اختلاف دما با شهر شرایط بسیار مناسبی را از نظر آب و هوایی برای این بخش از پیرامون شهر ایجاد می‌کند که همراه با چشم اندازهای زیبا، جاذبه بسیار زیادی را برای شهروندان در زمینه گذران اوقات فراغت، تفریح، پیاده روی و ورزش فراهم کرده است. پارک جنگلی ناژوان دارای مراکز گردشگری و تفریحی زیر است:

ویژگی‌های طراحی: موقعیت اقلیمی مناسب-دسترسی‌های مناسب - انواع فضاهای تفریحی و هیجان برای تمامی سنین.

فضاهای تفریحی: در این باغ فضاهایی چون تله سیژ، زمین‌های ورزشی، استخر، کمپینگ، زمین‌های بازی کودکان، ایستگاه‌های درشکه‌سواری، اسب سواری، قایق‌رانی و محوطه، دوچرخه‌سواری، باغ پرندگان، آکواریوم، باغ خزندگان، باغ موزه پروانه ها، موزه صدف منطقه جنگلی ناژوان از معدود باغ‌های اصفهان است که این گردشگاه یکی از نقاط سرسبز و

جدول ۲: ویژگی های فضای پارک جنگلی ناژوان اصفهان

تصویر	ویژگی فضا	مکان
	ستون فلزی با سقف توری از ویژگی بارز این فضا می باشد.	باغ پرندگان
	فضای زیبا و دل انگیز با ۴۸ قاب در ۳ نقطه	باغ پروانه‌ها
	فضایی منحصر بفرد با ۲۵ آکواریوم بزرگ و ۱۲ آکواریوم کوچک	باغ خزندگان

	دید زیبا با عبور از رودخانه و پارک ۶۰ صندلی ۳ نفره ایمن	تله سیژ
	اولین و بزرگترین آکواریوم کشور یک تونل آکواریوم زیر آب	آکواریوم
	صدف‌های جمع شده طی ۲۵ سال موزه کلکسیون صدف‌ها	موزه صدف
	ابتدای ورودی با محیطی زیبا و به یاد ماندنی با بیش از ۳۰ بازی	شهربازی

➤ بوستان و پل نهج البلاغه تهران

واحد آلاچیق، دو پل عابر پیاده بر روی دره و صدها نیمکت و چراغ برق است. در عمیق‌ترین نقطه این بوستان فضایی بکر و طبیعی به چشم می‌خورد که آب حاصل از قنات‌ها در آن جریان دارد. این بوستان همچنین دارای مسجد، پارکینگ ۷۵۰ واحدی، ۴۰ سرویس بهداشتی، فضاهای جانبی برای استراحت خانواده‌ها و سه مجموعه بازی برای کودکان می‌باشد.

بوستان نهج‌البلاغه یکی از پارک‌های تهران می‌باشد که بیش از ۳۵ هکتار وسعت دارد و در بخش وسیعی از دره فرحزاد بین بزرگراه نیایش، بزرگراه همت و غرب بزرگراه یادگار امام احداث شده‌است. طول این بوستان یک و نیم کیلومتر است. همچنین اختلاف ارتفاع سطح تا کف پارک، ۵۵ متر است. بوستان نهج‌البلاغه دارای هشت تراست پیاده‌رو طولی ۱۲۰۰ متری، سه تراست پیاده‌رو عرضی ۳۰۰ متری، ۹ کیلومتر مربع مسیر دوچرخه‌سواری، ۱۸۰۰ متر مربع فضای ورزش همگانی، ۸۰

جدول ۳: ویژگی‌های پارک نهج البلاغه تهران

تصویر	ویژگی فضا	مکان
	بزرگترین بوستان های شهر تهران دارای مسجد-شهربازی-ورزش های همگانی	بوستان نهج البلاغه
	ایجاد ارتباط بین دو بوستان سازه معلق در ارتفاع	پل معلق

منبع: یافته‌های پژوهش

➤ مجموعه‌های تفریحی کیش

آن‌هایی دارد که طالب آرامش و لذت بردن از منظره طلوع و غروب آفتاب، پیاده‌روی، دوچرخه‌سواری و قدم زدن و بومگردی‌اند. همین

سفر به کیش مقصدی پرطرفدار برای بودجه‌های متفاوت است. کیش جزیره ای کوچک در دل خلیج فارس است که گوشه‌هایی آرام برای

زیر آب. تفریحاتی همچون غواصی، چتر بازی، قایق سواری و شاتل سواری در اسکله تفریحی کیش و بعضی ساحل‌های دیگر انجام می‌گیرد. این تفریحات در همه فصل‌ها به خصوص ایام خنکی هوای کیش با استقبال خوبی مواجه می‌شود. شرایط این تفریحات آبی از این قرار است:

کیش بخش‌هایی پر هیجان را در خود جای داده که افرادی که می‌خواهند آدرنالین خونشان بالا برود، از آن استقبال می‌کنند.

تفریحات هیجانی کیش

تفریحات آبی کیش آن دسته بازی‌ها و سرگرمی‌هایی است که در آب انجام می‌شود؛ بعضی بر روی سطح آب، بعضی بر بلندی آسمان و بعضی

جدول ۴: ویژگی‌های مجموعه تفریحی کیش

تصویر	نوع تفریح	مکان
	شاتل سواری مهیج ترین تفریح آبی	کیش
	بنانا سواری امن تر و کم خطرتر	
	فلای بورد پرواز و بازی	
	پاراسل سواری تفریح جمعی فوق العاده	
	کریزی بوت فوق الهاده مهیج	
	جت اسکی تفریح حرفه ای	
	قایق سواری مناسب هر سلیقه و سن و سال	
	قایق های کف شیشه ای جذاب ترین تفریحات	

	شناور آکواریوم تماشای آبزیان زیر آب	
	کات بوردینگ نوعی اسکی روی آب تفریح حرفه ای	
	اسکوتر نیازی به شنا بلد بودن ندارد	
	اسکی روی آب تفریح آماتور	

منبع: یافته‌های پژوهش

➤ دهکده توریستی و تفریحی سیمرغ تبریز

آب، قایق سواری و سایر ورزشهای آبی موجود است. تعداد زیادی آلاچیق به طرز زیبایی احداث شده که روبروی دریاچه واقع شده است. فاز اول این مجتمع دارای رستوران؛ ورزشهای آبی؛ کافی شاپ؛ آلاچیق؛ آب نماها بوده و با کاشت چندین اصله درخت منطقه سرسبز و خوش آب و هوایی برای استراحت و بهره‌مندی از امکانات مجموعه برای یک روز تعطیل می‌باشد. در فازهای بعدی پروژه‌های احداث هتل ۵ ستاره، زمین هاکی، امکانات و زمین اسبسواری، سالن همایشها؛ سالن عروسی و ... به مجموعه اضافه خواهد شد.

مکان: آذربایجان شرقی
سال تاسیس: ۱۳۸۶
مساحت: ۱۰۰ هکتار

این مجتمع گردشگری در ۱۵ جاده تبریز بطرف صوفیان و در منطقه روستای امند از توابع بخش صوفیان شهرستان شبستر واقع شده است. منطقه گردشگری سیمرغ امند در زمینی به وسعت ۱۰۰ هکتار و در جوار دریاچه پشت سد امند قرار دارد. به واسطه وجود دریاچه پشت سد خاکی، ورزشهای آبی مانند اسکی روی

جدول ۵: ویژگی‌های مجتمع سیمرغ تبریز

تصویر	ویژگی فضا	مکان
	ورزشها و تفریحات آبی تفریحات مهیج	دریاچه
	در داخل آب فضایی متفاوت و دنج	کافه
	فضای باز	آلاچیق

منبع: یافته‌های پژوهش

اثل گلی در شهر تبریز واقع شده است و این شهر نیز به دلیل کوهستانی بودن در اغلب روزهای سال آب و هوای نسبتاً سردی دارد. البته زمستان‌های سرد این شهر نیز شهرت زیادی دارد؛ اما در تابستان و اغلب روزهای بهار، هوای این منطقه متعادل است و

پارک اثل گلی تبریز

مکان: آذربایجان شرقی منطقه ۲
سال تاسیس: دهه سی هجری شمسی
مساحت: ۷۰ هکتار

جنوب شرقی دریاچه ائل گلی وارد آن شده و آب آن را تأمین می‌نماید تپه نسبتاً بلندی در بخش جنوبی دریاچه ائل گلی قرار گرفته که جنگل کاری شده و آبشارهای مصنوعی متعددی از این تپه به سمت داخل دریاچه سرازیر می‌شود. همچنین از ضلع جنوبی دریاچه تا مرکز آن و محل کاخ ائل گلی، خیابانی کشیده شده که عمارت کلاه‌فرنگی را به صورت یک شبه‌جزیره درآورده‌است. این دریاچه در هنگام فصل زمستان با نمایی زیبا آمیخته‌ای از یخ و آب، خود را می‌نماید. عمارت کلاه‌فرنگی هشت ضلعی موجود در مرکز دریاچه شاه‌گلی که به کاخ‌ائل گلی شهرت دارد، امروزه به صورت یک تالار پذیرایی مورد استفاده قرار می‌گیرد. این بنا پیش‌تر یک ساختمان یک‌طبقه خشتی و فرسوده بود. شهرداری تبریز در سال ۱۳۴۶ خورشیدی ساختمان پیشین را تخریب و عمارت دوطبقه جدید و مقاومی در محل آن توسط استاد معمار حاج علی اکبر نادرالوجود احداث کرد.

گردشگران می‌توانند ساعات خوبی را در آن سپری کنند. ائل‌گلی (دریاچه مردم) شاه‌گلی (دریاچه شاه) یکی از مهم‌ترین گردشگاه‌های شهر تبریز است که در جنوب شرق آن و در ۷ کیلومتری مرکز شهر واقع شده‌است. عمق دریاچه ائل‌گلی ۱۲ متر بوده و در محوطه آن قایقرانی انجام می‌شود. همچنین شهرسازی (لوناپارک) و نیز غذاخوری و فست فود و کافی شاپ‌های متعددی در داخل این گردشگاه وجود دارد و دارای هتل و مسافرخانه و دارای دفتر جهانگردی فعال است. با احداث هتل پارس ائل‌گلی، این گردشگاه جنبه جهانی پیدا کرده است. دریاچه ائل‌گلی با حدود ۵۵۰۰۰ متر مربع وسعت، گنجایش ۷۲۰۰۰۰ متر مکعب آب را دارد. نام این دریاچه پیش از انقلاب، «شاه‌گلی» بود که پس از انقلاب اسلامی ایران به ائل‌گلی (دریاچه مردم) تغییر نام داده است. یکی از شعبه‌های رودخانه ليقوان که از نزدیکی روستای چاوان می‌گذرد، به صورت جویباری کوچک از سمت

جدول ۶: ویژگی‌های پارک ائل گلی تبریز

تصویر	ویژگی فضا	مکان
	ورزشها و تفریحات آبی، تفریحات مهیج	دریاچه
	در داخل آب، فضای رستوران و کافه	عمارت
	فضای مهیج، دارای انواع بازیها	لوناپارک
	فضایی اقامتی، دارای رستوران گردان	هتل پارس

منبع: یافته‌های پژوهش

• پیشینه تجربی خارجی ➤ پارک دیزنی‌لند شانگهای هنگ کنگ

سرگرم‌کننده است که نباید از دست بدهید. بازیگران پارک به زبان انگلیسی، کانتونی و ماندارین صحبت می‌کنند و مانند بازیگران سایر پارک‌های دیزنی، فوق‌العاده صمیمی و دوستانه هستند. این پارک دارای هفت سرزمین و دکورهای ویژه هالووین، کریسمس، سال نو چینی و عید پاک است.

مکان: هنگ کنگ
سال تاسیس: ۲۰۰۵
دیزنی‌لند هنگ کنگ بزرگ‌ترین تم پارک (پارک موضوعی) شهر است اما کوچک‌ترین دیزنی پارک جهان به حساب می‌آید. طبعاً اندازه پارک بخشی از جذابیت آن محسوب می‌شود و شاید به دلیل کوچک بودن محدودیت‌های ظرفیتی بیشتری داشته باشد اما همچنان مکانی جذاب و

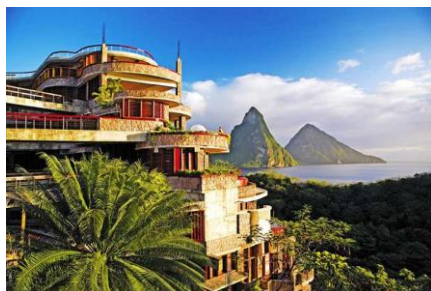
جدول ۷: ویژگی پارک دیزنی لند شانگهای هنگ کنگ

تصویر	ویژگی‌های فضا
	مین استریت یو اس ای (Main Street U.S.A.)، بهترین سوغاتی فروشی‌ها و جاذبه‌های انیمیشنی
	فنتسی لند (Fantasyland)، باغ های فانتزی-جنگل پریان-کراسل فضایی برای بچه های کوچک
	سرزمین داستان اسباب بازی‌ها (Toy Story Land)، بشکه شادی- سقوط آزاد-ماشین سگ چرخان
	میسٹیک پوینت (Mystic Point)، مشابه خانه ارواح- جنگل عجایب- میسٹیک مانور (یکی از بهترین سرگرمی‌های پارک با افکت‌ها و موزیک‌های خاص)
	گریزلی گالش (Grizzly Gulch)، ماشین ریلی کوهستان گریزلی بزرگ، دره آتشفشان، عکاسی غرب وحشی
	ادونچرلند (Adventureland)، بزرگ‌ترین ادونچرلند پارک‌های دیزنی گشت رودخانه جنگلی، لیک تیکی (فضایی برای آب بازی) سوار بر کلک به سوی خانه درختی تارزان، خانه درختی تارزان
	تومارولن (Tomorrowland)، کوهستان هایپراسپیس (Hyperspace Mountain)، مرد آهنی (Iron Man Experience)، جنگ ستارگان

منبع: یافته‌های پژوهش

• **مجتمع تفریحی کوهستانی جید، سینت لوسیا**

سینت لوسیا به خاطر چشم انداز به شدت زیبای آن بسیار معروف است و مجتمع تفریحی کوهستانی جید که فقط ویژه افراد بزرگسال است با داشتن مناظری تماشایی از اقیانوس و قله‌های دوقلو و آتشفشانی سینت لوسیا به نام پیتونز در آن منطقه قرار گرفته است. این مجتمع که چسبیده به بخش صخره‌ای است، یک سری از اتاق‌های کنار باز و نواحی معمولی با چشم اندازهای نفس گیر و هیجان انگیز را در بردارد، بنابراین شما خود را به عنوان بخشی از فضای اطرافتان احساس می‌کنید.

شکل ۲: سنت لوسیا (منبع lastsecond.ir)

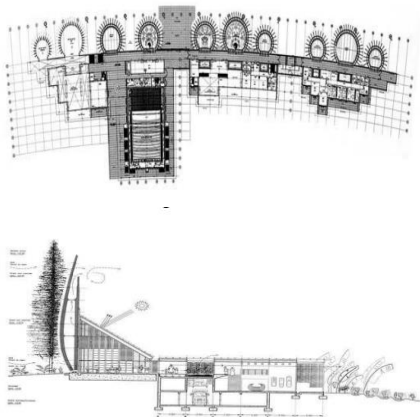
جدول ۸: نکات قابل توجه در مجموعه جید سینت لوسیا

نکات مهم طرح	نکات تأثیر گذار در مجموعه
عوامل مکانی	<ul style="list-style-type: none"> معروف به چشم انداز بی نظیر مجموعه تفریحی کوهستانی منظره تماشایی از اقیانوس و آتشفشان دارای مترپال چوبی دارای ویلاها و استخر فضای مناسب برای گروه سنی بزرگسال فضای شبانه روزی انواع غذاهای ارگانیک
عوامل شادی	<ul style="list-style-type: none"> مناظر و چشم اندازهیجان انگیز با چسبیدن به صخره شنا-کشتی رانی- شیرجه-قایق سواری پیاده روی یوگا تماشای پرندگان دور از تلویزیون و فضای مجازی فقط صدا و منظره دریا بازدید از کوه آتشفشان-چشمه گوگردی- باغ گیاه شناسی

منبع: یافته های تحقیق

• مرکز فرهنگی ژان ماری تجیبائو

می‌وزند دریافت کنند و پیوسته دمای داخلی را طوری کاهش دهند که هوای گرم مدام تخلیه شود. فضای طبیعی بین سازه‌ها و اطراف آنها دقیقاً به همان شیوه‌ای احیاء و حفظ می‌شود که مردمان مالزیایی به طور سنتی در حفاظت از محیط طبیعی خود به کار می‌برند.

این مکان حدود ۱۰ کیلومتری شرق نومه آ قرار دارد. پیشامدگی آن به شکل شبه جزیره‌ای است بین اقیانوس و تالاب. این موقعیت تضادهایی قوی ایجاد کرده است، زیرا یک طرف آن رو به بادهای غالب و آبهای عمیق است و طرف دیگر آن رو به تالابی بسیار آرام. طرح پروژه از شکل محل و برجستگی آن گرفته شده است. طرح در طول یک ستون فقرات امتداد می‌یابد که تیغه تاج شبه جزیره را دنبال می‌کند و یک جاده سبب انسجام مجموعه می‌شود. بناها در دو طرف در سه گروه ساختمان قرار دارند، بی‌آنکه تقارن خاصی داشته باشند و باغ‌هایی آنها را از هم جدا می‌کنند. به این ترتیب سه دهکده ایجاد شده است که هر کدام جزیره ایست با کارکردی معین: نمایش‌های محلی و رقص، فضاهای نمایشگاهی و دفاتر اداری. در این مجموعه از معماری بومی منطقه الگو برداری شده است. این مجموعه از ده سازه کلبه مانند به وجود آمده که نظیر مجسمه‌های اسرارآمیز هنرمندان بومی در کنار یکدیگر ساخته شده‌اند. سازمان‌دهی پلانها و فضاهای مدور آنها نیز تداعی‌کننده دهکده‌های اقوام کاناک‌اند. روش ساختن سازه‌های کلبه مانند و مصالح به کار رفته در آنها نیز از این فرهنگ الهام گرفته شده است. این سازه‌ها طوری طراحی شده‌اند تا بادهایی را که تقریباً همیشه از یک جهت

شکل ۳: ژان ماری، (منبع: lastsecond.ir)

جمله: فضای سبز، آب، تلفیق سنگ با عناصر دیگر، عناصر ساخته و طراحی شده دست بشر مانند: عنصر آب (آبنما، آبنماهای موزیکال، آکواریوم، دریاچه مصنوعی، استخر، حوضچه‌های آب، فواره و...)

با مطالعه در مورد شادی و عوامل مرتبط با شادی در مکان‌های تفریحی و گردشگری و بررسی نمونه‌های موردی داخلی و خارجی در تمامی فضاهای تفریحی و گردشگری استفاده از مولفه‌های فضایی طبیعی از

نشاط دسته جمعی برای لذت بردن از یک مجموعه می‌باشد. طراحی فضا نقش موثری در شادی افراد داشته و می‌تواند تاثیر بسزایی در روحیه افراد بگذارد.

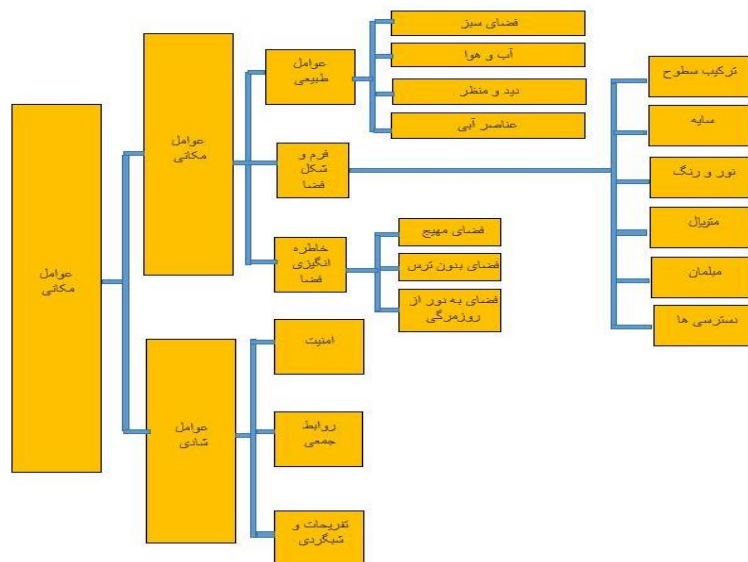
• محدوده مورد مطالعه

پرداخته شده تا ادبیات و سوابق مسئله را مطالعه کرده تا در نهایت به طبقه‌بندی موضوع و نتایج آن برسد. براساس الگوی تحقیق خاص از مبانی نظری، معیارهای مورد نظر جهت تحلیل پژوهش شامل: عوامل مکانی شامل: فضای سبز، آب و هوا، دیدو منظر، عناصر آبی- فرم و شکل فضا شامل: ترکیب سطوح، نور و رنگ، سایه، متریزال، مبلمان، دسترسی‌ها- خاطره انگیزی فضا شامل: فضاهای مهیج، فضاهای بدون ترس، فضاهای به دور از روزمرگی می‌باشد و عوامل شادی امنیت، تفریحات و شبگردی و روابط جمعی می‌باشد. تجزیه و تحلیل داده‌ها به روش کمی در نرم افزار Excel و Spss و طراحی مجموعه در نرم افزار AutoCAD پژوهش شده است.

نورپردازی، موزیک، آلاچیق، فضاهای اقامتی(هتل یا کمپ‌های طراحی شده)، فضاهای خدماتی رستوران و کافه‌ها، شهربازی، بازی‌های کامپیوتری، بازی‌ها و تفریحات آبی مهیج، بازار محلی یا نمایشگاههای فصلی و پاساژهای لوکس در تامین حس شادی و هیجان و به دنبال آن

۲- روش انجام تحقیق

پژوهش حاضر به لحاظ هدف کاربردی بوده زیرا طراحی مجموعه تفریحی و گردشگری در آمد با هدف شادی و نشاط عمومی افراد می‌باشد از طرف دیگر این موضوع از ماهیتی با روش توصیفی بررسی شده که مستلزم مقایسه می‌باشد تا پژوهشگر به بررسی عقاید و نظرات و افکار و تجربیات افراد با استفاده از پرسشنامه دست یابد که شامل انتخاب مجموعه‌های تفریحی و گردشگری با هدف شادی و نشاط عمومی با تعیین شاخصه‌های آن با جمع‌آوری پرسشنامه بر اساس سوالات تعیین شده و طبقه بندی داده‌ها و تحلیل آنها بر پایه معیارهای پژوهش می‌باشد. جمع‌آوری اطلاعات به دو صورت کتابخانه‌ای و میدانی صورت گرفته است. در روش گردآوری اطلاعات کتابخانه‌ای با مطالعه کتب گوناگون و مقالات علمی و اینترنت و سایت‌های علمی

شکل ۴: مدل مفهومی پژوهش (منبع: نگارندگان)

۳- نتایج

• یافته‌های توصیفی

می‌باشند. از نظر وضعیت تاهل ۱۳۵ نفر متاهل و ۹۷ نفر مجرد می‌باشند. از نظر تحصیلات ۲۳ نفر زیر دیپلم ۳۶ نفر دیپلم ۵۸ نفر فوق دیپلم ۷۰ نفر لیسانس ۴۶ نفر فوق لیسانس و بالاتر می‌باشند.

براساس یافته‌های مستخرج از پرسشنامه، از تعداد ۲۴۶ نفر از پاسخ‌دهندگان از نظر سنی ۳۸ نفر از (۲۵ تا ۲۵) سال ۵۱ نفر بین (۲۵ تا ۳۵) سال ۷۲ نفر بین (۳۵ تا ۴۵) سال ۵۶ نفر بین (۴۵ تا ۶۰) سال و ۲۵ نفر (بالای ۶۰) سال می‌باشد. از نظر جنسیت ۱۳۲ نفر زن و ۹۹ نفر مرد

جدول ۹: داده‌های توصیفی پاسخگویان

مشخصات فردی	طیف	فراوانی	درصد
سن	۱۵-۲۵	۳۸	۱۵,۷
	۲۵-۳۵	۵۱	۲۱,۱
	۳۵-۴۵	۷۲	۲۹,۸
	۴۵-۶۰	۵۶	۲۳,۱
	بالای ۶۰	۲۵	۱۰,۳

جنسیت	زن	۱۳۲	۵۷,۱
	مرد	۹۹	۴۲,۹
وضعیت تاهل	مجرد	۹۷	۴۱,۸
	متاهل	۱۳۷	۵۸,۲
تحصیلات	زیردیپلم	۲۳	۹,۹
	دیپلم	۳۶	۱۵,۵
	فوق دیپلم	۵۸	۲۴,۹
	لیسانس	۷۰	۳۰,۰
	فوق لیسانس و بالاتر	۴۶	۱۹,۷

منبع: یافته‌های پژوهش

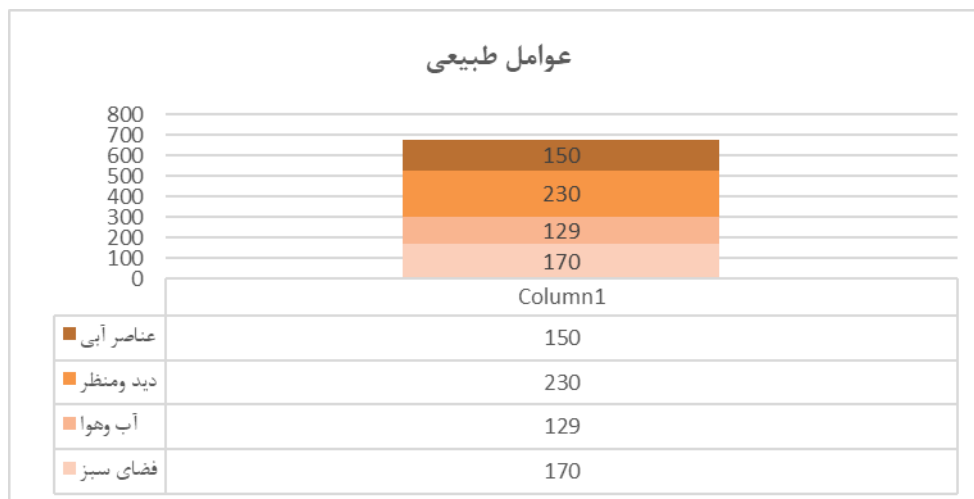

شکل ۵: نمودار مشخصات فردی پاسخگویان (منبع: یافته‌های پژوهش)

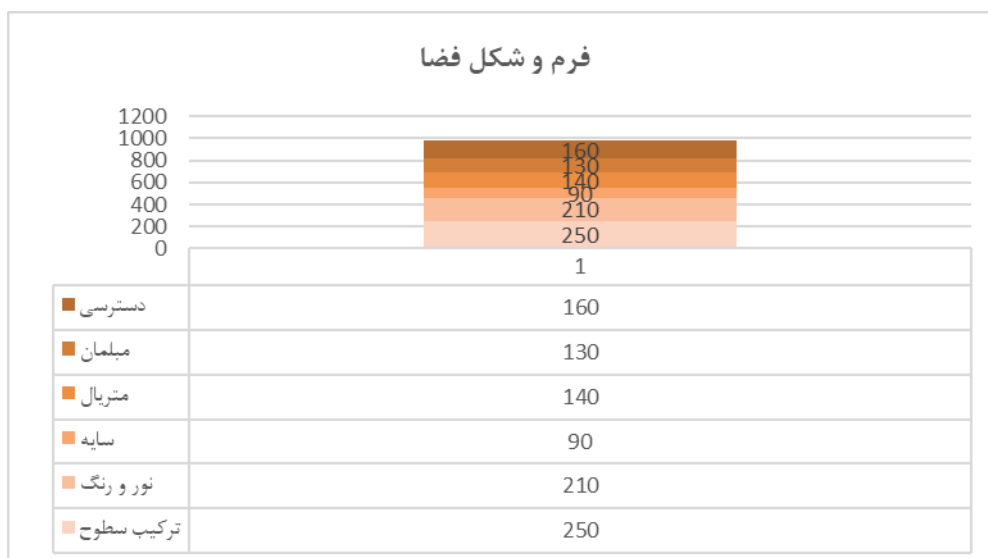
فضای سبز، دیدمنظر، عناصر آبی، آب وهوا). (نمودار شکل ۶): فرم و شکل فضا (ترکیب سطوح، نور و رنگ، دسترسی و سیرکولاسیون، سایه، کفسازی و متریا)، (نمودار شکل ۷): خاطره‌انگیزی فضا(فضای مهیج، فضای بدون ترس، فضای به دور از روزمرگی)، (نمودار شکل ۸): مولفه‌های شادی: (امنیت، فضای جمعی، تفریحات شبگردی).

• یافته‌های استنباطی

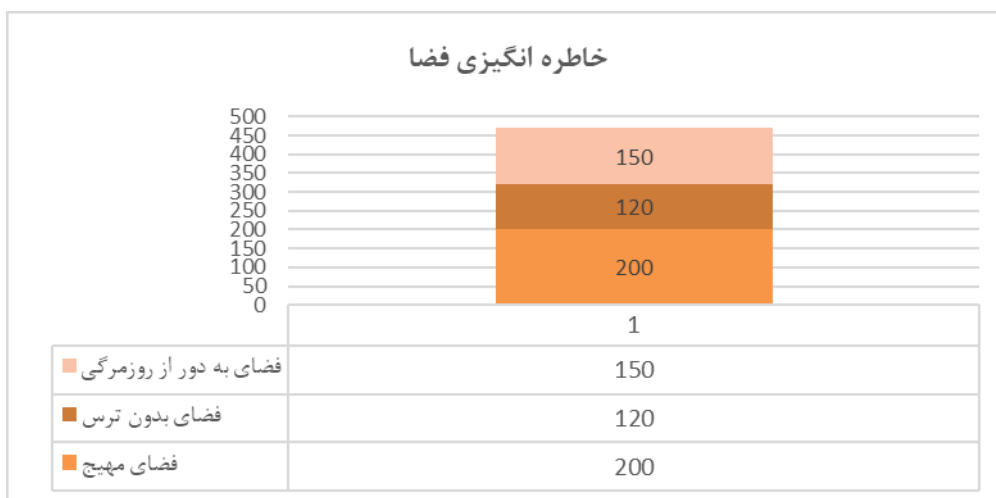
این قسمت از پژوهش شامل دو بخش می‌باشد که بخش اول مربوط به یافته‌های مستخرج از پرسشنامه و بخش دوم مربوط به طراحی مجموعه تفریحی- گردشگری در امد می‌باشد. داده‌ها و آمارهای بدست آمده از پرسشنامه، ترجیح افراد از فضا برای ایجاد شادی و نشاط در قالب نمودار به نمایش گذاشته شده است. (نمودار شکل ۵): مولفه‌های مکانی شامل

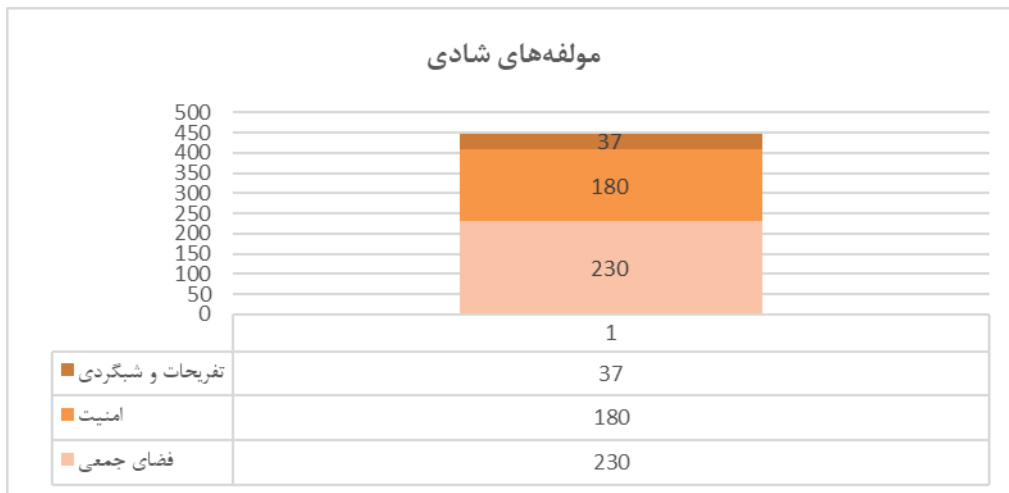
شکل ۵: مولفه‌های کالبدی عوامل طبیعی (منبع: یافته‌های تحقیق)

شکل ۶: مولفه‌های کالبدی فرم و شکل فضا (منبع: یافته‌های تحقیق)

شکل ۷: مولفه‌های کالبدی خاطره انگیزی فضا (منبع: یافته‌های تحقیق)

شکل ۸: مولفه‌های غیرکالبدی شادی (منبع: یافته‌های تحقیق)

رودخانه‌های مصنوعی تعبیه شده است که آن را به یک مرکز تفریحی تمام عیار تبدیل کرده است. اما این دهکده گردشگری به تفریحات آبی خود شهره است. علاوه بر قایق رانی، سد امند امکاناتی همچون شاتل، بنانا سواری، جت اسکی و قایق‌های تندرو و ... را نیز در خود جای داده است. حضور پرندگانی که به درنای روسی شهره‌اند نیز از دیگر زیبایی‌های امند است. این مکان تفریحی امکاناتی نظیر آلاچیق‌های جنگلی و امکانات ورزش‌های آبی، شامل اسکی روی آب، جت اسکی و قایقرانی موجود است. منطقه باغی کوی پردیسان دهکده سبز سد امند یکی از مناطق دیدنی سرسبز می‌باشند. با توجه به موقعیت سایت و پتانسیل‌های موجود آن، در کنار این مجموعه، زمین منتخب این تحقیق به مساحت ۴ هکتار به طراحی مجموعه تفریحی و گردشگری در امند با هدف شادی و نشاط عمومی می‌پردازد.

برنامه فیزیکی:

برنامه فیزیکی کلان:

بخش رفاهی، بخش خدماتی، بخش تجاری، بخش اقامتی، بخش درمانی، بخش فرهنگی

برنامه فیزیکی خرد:

بخش رفاهی: رستوران و کافه (۲۰۰۰ مترمربع)، سالن پتیناژ (۸۰۰ مترمربع)، سالن چند منظوره (۱۰۰۰ مترمربع)، بازی و هیجان (۱۷۰۰ مترمربع)

بخش خدماتی: پارکینگ، سرویس، فضای باز، دوچرخه سواری و پیاده روی (۲۰۰۰ مترمربع)

بخش تجاری: غرفه خرید و فروش (۸۰۰ مترمربع)

بخش اقامتی: اقامتگاه‌های جنگلی (۱۳۰۰ مترمربع)

بخش درمانی: درمانگاه، داروخانه (۵۰۰ مترمربع)

بخش فرهنگی: گالری هنری، صنایع دستی (۸۰۰ مترمربع)

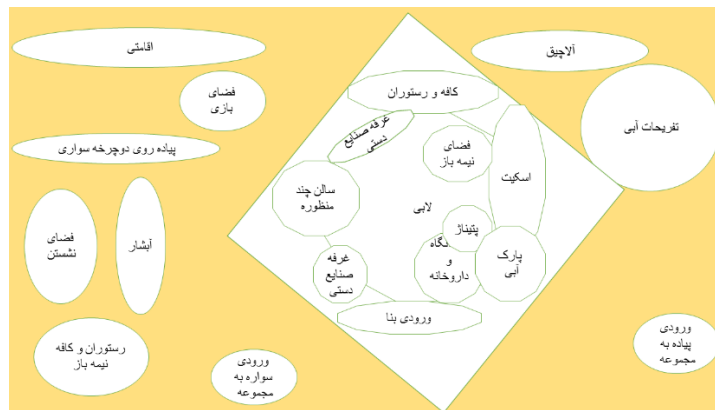
جهت پاسخ به سوال پژوهش که کدام عوامل در ایجاد شادی و نشاط عمومی در فضاهای تفریحی - گردشگری در ارتباط با معماری تاثیرگذار است؟

در حالت کلی می‌توان نتیجه گرفت که با توجه به یافته‌های حاصل از پرسشنامه‌ها و مطالعات انجام شده، اکثریت افراد علاقه به تفریح و گذران وقت در فضاهای جمعی را دارند. افراد به دنبال فضایی مهیج و سرگرم کننده می‌باشند بطوریکه تمام نیازهای خوش گذرانی آن‌ها برطرف شود و امنیت کافی جهت گذران وقت در فضایی مطلوب را داشته باشند. بیشتر افراد به دنبال فضایی که از تمامی جوانب من جمله: دید و منظر خوب، فرم و شکل فضایی که در آن قرار می‌گیرند و در آن فضا به دنبال تفریح و شادی هستند. صدای موجودات زنده، استشمام بوی گل و گیاه، بوی باران، پیاده‌روی روی آب، آبنمای موزیکال، فرم منحنی شکل در طراحی فضاها، شرایط جوی مساعد و در صورت عدم شرایط جوی مساعد تعبیه مکانی جذاب در چنین شرایط، نورطبیعی، استفاده از رنگ‌های شاد و گرم، موسیقی بخصوص موسیقی زنده، معماری مدرن، قرارگرفتن در فضایی ترکیبی از باز و بسته، متریاال‌های طبیعی از عوامل مهمی است که افراد آن را ترجیح دادند.

موقعیت سایت

این سایت واقع در سد آمد، یک سد خاکی در شمال غربی شهر تبریز و در نزدیکی روستای امند از توابع صوفیان است. از اهداف ساخت این سد انحراف، انتقال و ذخیره‌سازی آب رودخانه «شیخ چایی» به منظور جلوگیری از پرت و هدر رفت آب، افزایش تولید محصولات کشاورزی و تقویت زیر ساخت‌ها عنوان شده است. این سد، یکی از حدود ۱۰۰ سدی است که در حوضه آبریز دریاچه ارومیه واقع شده‌اند. در این تفرجگاه گردشگری و اطراف این سد زمین‌های استاندارد در کنار مدارس آموزشی گلف، زمین‌های فوتبال، والیبال، تنیس و همچنین آبنبار و

دیاگرام کلی مجموعه

شکل ۹: دیاگرام اولیه و کلی سایت (منبع: نگارندگان)

ایجاد نماید فضای نشیمن در کنار درختان و فضای سبز با مبلمان چوبی با پشتی به رنگ شاد طراحی شده است که حس زیبایی از نشستن در کنار طبیعت را با تلفیقی از رنگها ایجاد می کند. الچیق های چادری با رنگهای شاد تاثیر بسزایی در روحیه افراد داشته و با ایجاد باران مصنوعی به صورت رنگی در داخل برکه هایی که بتوان قدم زد و بازی و هیجان ایجاد کرد می توان شور و نشاط را در مجموعه فعال کرد با استفاده از المان های رنگی برای مسیر پیاده روی و در کنار آن مسیر دوچرخه سواری می توان فضا را به مانند مداد رنگی به فضایی شاد تبدیل کرد که در کنار آن استفاده از گل و گیاه و حوضچه های آب با فواره تاثیر مثبتی در شاد بودن دارد آمفی تئاتر روباز در مجموعه جهت اجرای موسیقی و مراسم های مختلف ایجاد شده است. در کف مجموعه از کف پوش های بتنی رنگی استفاده شده است تا پویایی مجموعه را حفظ کند. سازه ورودی بنا پوسته ای با رنگهای کروم بوده، سازه مجموعه با استفاده از ستون های بتنی و سازه فضاکار می باشد که در حجم رستوران و کافه و بنای اسکیت سازه باترکیبی از کامپوزیت و شیشه های اسپایدر لمینت بوده و در قسمت اقامتی بنا سازه های کروی با استراکچر پروفیل های آلومینیومی با شیشه لمینت می باشد. سازه باران مصنوعی از استیل ۳۱۶ می باشد. در نمای بنا از ترکیب بتن و چوب استفاده شده و در مسیر رمپ شیبدار از ترموپلاست استفاده شده است.

در طراحی این مجموعه در ابتدا از سمت جنوب شرقی به صورت ورودی اصلی پیاده رو وارد سایت شده که اطلاعات و راهنمای ورود در همان ابتدا در قسمت ورودی مجموعه تعبیه شده است که بنای مجموعه در ابتدای ورود نمایان است در قسمت اصلی ورود به بنا وارد لابی شده که غرفه های صنایع دستی، سالن چند منظوره در قسمت شرقی بنا و درمانگاه، سالن پیتناژ، تفریحات آبی، سالن اسکیت در قسمت غربی قرار گرفته است. در قسمت میانی لابی فضایی با ارتفاع بلند و سقف شیشه ای فضایی برای دورهمی ها و فضای جمع شدن طراحی شده است که با اختلاف سطح به محوطه نیمه باز مجموعه نیز دسترسی دارد در فضای نیمه باز غرفه های فصلی تعبیه شده است که به کافه و رستوران مجموعه نیز دسترسی دارد. ورودی سواره رو از سمت جنوب به سایت دسترسی دارد که به سمت زیرزمین مجموعه هدایت می شود که از زیرزمین با آسانسور و پله به داخل مجموعه و به سایت دسترسی دارد در قسمت شمال سایت فضاهایی جهت اقامت تعبیه شده است که اتومبیل های فضای اقامتی به صورت مجزا در کنار اقامتگاه ها قرار می گیرد. فضای بازی موجود شامل فضای بازی کودکان و بسکتبال و... در محوطه تا حدودی در فضایی دنج قرار گرفته تا از نظر امنیتی پاسخگو باشد. آبناهای موزیکال و آبشار در سایت طراحی شده که در تلفیق با فضاهای سبز دیدو منظری زیبا ایجاد می شود در سایت کافه و رستوران نیمه باز در کنار طبیعت طراحی شده که در فضای آزاد تجربه متفاوتی

شکل ۱۰: پلان‌های اولیه سایت

		
فضای نشستن	کافه نیمه باز	ورودی‌های مجموعه
		
سالن اسکیت	آلاچیق و امان‌های آبی	آمفی تئاتر روباز
		
فضای دورهمی	دیدشب	فضای بازی
		
رستوران و غرفه‌ها	سالن پتیناژ	پارک آبی

شکل ۱۱: طرح نهایی سایت مجموعه تفریحی - گردشگری (یافته‌های پژوهش)

۴- نتیجه‌گیری

فضاهای تفریحی و گردشگری می‌توان بیان کرد که عوامل طبیعی، فرم و شکل فضا، خارطه‌انگیزی فضا، فضاهای جمعی، فضاهای مهیج، فضاهای به دور از روزمرگی، فضاهای بدون ترس و... می‌تواند تاثیر بسزایی در فضا و روحیه افراد داشته باشد. با بررسی نمونه‌های موردی دریافت که فضای تفریحی و گردشگری باید تا حدود زیادی از نیازهای استفاده کنندگان را تامین کند. در مراحل بعدی به بررسی سوالات و پرسشنامه از عموم مردم پرداخته و باتوجه به نگرش‌های هر فرد به

با توجه به داده‌های تحقیق، که مرحله پایانی هر تحقیق به حساب می‌آید می‌توان گفت که در حالت کلی به تفسیر و نتیجه‌گیری از یافته‌های تحقیق می‌پردازد با توجه به تحقیق در حوزه طراحی مجموعه تفریحی و گردشگری در امد با هدف ایجاد شادی و نشاط عمومی که در وهله اول به با توجه به کم بودن فضاهای تفریحی و گردشگری در منطقه آذربایجان شرقی و کم‌رنگ شدن شادی و نشاط در بین مردم به بررسی این موضوع پرداخته شد. در مراحل بعدی با دقت در نظریه‌ها در حوزه

فضایی که دارای پتانسیل فراوان برای گذر اوقات فراغت باشد هستند در دو سال اخیر نیز با وجود بیماری کرونا افراد نیاز بیشتری به در کنار هم بودن دارند. بنابراین به دنبال فضایی هستند که سرشار از شور و هیجان بوده و شادی به همراه داشته که در عین حال پاسخگوی نیاز تمامی افراد بومی و غیر بومی با تمامی امکانات باشد. با بررسی کلیه عوامل در جهت طراحی مجموعه تفریحی و گردشگری در آوند با هدف شادی و نشاط عمومی به تحلیل موقعیت سایت و عوامل تاثیرگذار در آن پرداخته شده است.

تحلیل پرسشنامه با استفاده از نرم افزار به این نتیجه رسید که مولفه‌های مکانی (کالبدی) و مولفه‌های شادی و نشاط (غیر کالبدی) با همدیگر ارتباط مستقیمی داشته و هر یک از مولفه‌های مکانی بر شادبودن و نشاط تاثیرگذار می‌باشد. باتوجه به یافته‌های تحقیق، طراحی فضای تفریحی و گردشگری در آوند با هدف شادی و نشاط عمومی در وهله اول، باید پاسخگوی نیاز افراد استفاده‌کننده از فضا با در نظر گرفتن رده سنی و جنسیت و عوامل گوناگون دیگر باشد. امروزه با توجه به مسائل زندگی مدرن و دوری از فضاهای طبیعی و همچنین فاصله گرفتن مردم از هم، شادی و نشاط کم‌رنگ شده بنابراین اکثریت مردم به دنبال

منابع

- اسدی اشکارتی؛ م، ۱۳۹۸. راهکارهای ارتقای امنیت در فضاهای عمومی با تاکید بر رویکرد طراحی محیطی (cpted) مورد مطالعه پارک ولیعصر قدس، هفتمین کنفرانس ملی شهرسازی، معماری، عمران و محیط.
- جعفری، ع، ۱۳۷۹. گیتاشناسی ایران. ج ۳، دایرةالمعارف جغرافیایی ایران، چ ۱، تهران: گیتاشناسی، ۱۳۷۹، ص ۵۵.
- جعفریان، ح، ۱۳۹۹. تفرجگاه شهری، مجله اینترنتی راسخون، تابستان ۱۳۹۹.
- سعادتعلی میرزایی، ف، میرشجاعیان حسینی، ا، ۱۴۰۱، تبیین و ارزیابی شاخص‌های موثر در زمینه‌گرایی (نمونه موردی: مرکز توریستی، تفریحی، بوم گردی در شهر سرخس، مجله معماری شناسی، بهار ۱۴۰۱، شماره ۲۲، صص ۲۰-۳۴.
- شکوهی، م، شیرازی، ع، حداد مقدم، ز، ۱۳۹۳، بررسی عوامل موثر بر ارتقاء کیفیت زندگی در سکونتگاه های غیر رسمی پنج تن آل عبا(التیمور مشهد). مجله جغرافیا و توسعه ناحیه ای، پاییز و زمستان، شماره ۲۱، صص ۵۹-۸۰.
- صدر، ف، ۱۳۷۵. اثر عوامل طبیعی در کاهش مصرف انرژی خانه، مجله آبادی، سال ششم، شماره ۲۳، زمستان ۷۵.
- صادقی، ز، ۱۳۹۶. شادی و نشاط در سازمان، رمز موفقیت، همایش: کنکره پیشگامان پیشرفت، دوره برگزاری ۳.
- کریمی‌نژاد دوبران، ا، ۱۳۹۳. هویت و حس تعلق مکانی در فضاهای عمومی جدید الاحداث شهری (بوستان نهج البلاغه- تهران).
- کنگی نژاد، م؛ عطاریان، ک، ۱۳۹۵. طراحی مجتمع اقامتی تفریحی ساحلی با رویکرد طبیعت‌گرا (نمونه موردی شهر بندر لنگه). اولین کنگره بین المللی معماری هدف ۱۳۹۵.
- لطیفی، غ، جمعه‌پور، م، و گریوانی، س، ۱۳۹۳. مقایسه تطبیقی سرزندگی شهری در محلات مجیدیه جنوبی و سعادت‌آباد تهران، فصلنامه مدیریت شهری شماره سی و چهار.
- لطفی، س، ۱۳۹۸، بازساخت مولفه‌های همبستگی اجتماعی در طراحی شهری، کنفرانس عمران، معماری و شهرسازی کشورهای جهان اسلام.
- صدر موسوی، م، دخیلی کهنموتی، ج، ۱۳۸۶. ارزیابی وضعیت تسهیلات گردشگری استان آذربایجان شرقی از دید گردشگران، پژوهش‌های جغرافیایی، شماره ۶۰، پاییز ۱۳۸۶.
- منصوری، س، ۱۴۰۰، بکارگیری مبانی و اصول فرهنگ ایرانی- اسلامی در طراحی فضاهای شهری ایرانی معاصر (مطالعه موردی: میدان تجریش تهران). مطالعات مدیریت شهری، دوره ۱۳، شماره ۴۵، خرداد ۱۴۰۰، صص ۲۶-۴۶.
- منصوری، ر، خواستار، ر، عیسی زاده، و، ۱۳۹۳. عوامل تاثیرگذار کالبدی در ایجاد هنجار در فضاهای جمعی شهری نمونه موردی: مرکز چهاردخن بیرجند، اولین کنگره بین المللی افق‌های جدید در معماری و شهرسازی،
- نوری، ه؛ خراسانی، ز، ۱۳۹۱. تحلیلی بر اثرات اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی توسعه گردشگری در شهرستان ساری، مجله علمی تخصصی برنامه‌ریزی فضایی، سال اول، شماره چهارم، (پیاپی ۴).
- نوری، ع، ۱۳۹۸. نشاط اجتماعی؛ عوامل، نتایج و راهکارها، خرداد ۱۳۹۸.
- وزیری، و؛ حاجلو، ن؛ رضایی شریف، ع؛ کرامتی، ص، ۱۳۹۴. بررسی شاخص‌های تعیین کننده مفهوم شادی در طراحی پاتوق های شهری محدوده مورد مطالعه: منطقه یک شهر اردبیل، معماری و شهرسازی ایران، دوره ۶، پاییز و زمستان ۱۳۹۴، شماره ۱۰.
- Alex L, ,Yong-Jin, J, Seongsoo, J, 2020. Tourism clusters and peer-to-peer accommodation. journal Annals of Tourism Research.
- Conzo, P, Aassve, A, Fuochi, G, Mencarini, L, 2020. The cultural foundations of happiness. Handle: RePEc:joepsy:v:62:2017: p:268-283.

- Diener, ED. & Lucas, Richard E,2000, ExplainingDiferenc es in Le v e ls ofHappiness: Re lativ e Standards, Ne ed Fulfillment, Culture, and Ev aluation The ory, J ourna l of Ha ppine ss Studie s, 1 : 41 -78.
- Gee, C.Y., Fayos-Sola,E. ,2003. International Tourism:A Global Perspective,Translated,by A
- Ghaliaa, Thaana, Jan Fidrmuc ,Nahla Samargandi, Kazi, Sohagj .Institutional quality, political risk and tourism, Tourism Management Perspectives. Volume 32, October 2019, 100576
- McKercher, Bob. Prideaux, Bruce. Cheung, Catherine, Law, Rob, 2009. Achieving voluntary reductions in the carbon footprint of tourism and climate change. Journal of Sustainable Tourism, Volume 18, 2010 -Issue 3. Pp 297-317
- Veenoven, R & Hagerty, M ,2006. Rising happiness in nations 1946–2004: A reply to Easterlin. Social Indicators Researchk,
- Volker,Sebastian , kistemann,Thomas ,2013,I'm always entirely happy when I'm here!" Urban blue enhancing human health and well-being in Cologne and Düsseldorf, Germany. National library of medicine,2013 Feb;78:113-24.

Designing the entertainment and tourism complex in Amand with the aim of creating general joy and happiness

Fereshtehmokhtarnejad¹, shiva velayati², *samira saeidi zaranji³

1-Graduated from Master of Architecture, Nabi Akram Institute of Higher Education, Tabriz, Iran.

*2-Assistant Prof. of Art Department, Nabi Akram Institute of Higher Education, Tabriz, Iran.

3-Ph.D. Student. Department of Geography and Urban Planning, Faculty of Social Sciences, Mohaghegh Ardabili University, Ardabil, Iran.

*Email Address: shiva_v57@yahoo.com

Abstract

The urban and social life in the cities has taken people away from the path of life and has been placed at their disposal despite the existence of nature. One of the best ways of cultural exchange is tourism. Undoubtedly, the tourism industry became one of the solid foundations of the global system. The topic discussed in this research is the design of entertainment and tourism spaces in Darad with the aim of general happiness and joy. Travel and recreation have a significant impact on people's enthusiasm and vitality. The design of tourism spaces as a recreational and collective place can play a significant role in happiness and vitality. Considering the happiness of recreational and tourism spaces in the city of Tabriz and the fading of joy and happiness among the people and the weakening of the spirit of the people in the city, the city needs to create spaces that use the components to build a collective and recreational space. In order to achieve such aspects, the main goal of designing the entertainment and tourism complex is to identify the effective factors in public happiness and to identify the location components to create a happy atmosphere. The main purpose of this article is to achieve implementation methods for recreational and tourism accommodation with the aim of creating public happiness and ensuring the use of the tourism industry in the development of the local community. According to the results of the research, the spatial components (physical) and the components of happiness and vitality (non-physical) have a direct relationship with each other and each of the spatial components has an effect on happiness and vitality. According to the findings of the research, the design of the recreational and tourism space in Amand with the aim of public happiness and joy in the first place, should reflect the need to use the space, taking into account age, gender and various other factors.

Introduction

One of the most important elements of the tourism industry is accommodation-entertainment units. After the tourist attractions of the destinations, these centers are the main and most important point that attracts the attention of tourists. The amount of accommodation center services such as its grade and quality, desirable and standard health services and proximity to the desired location and destination which is the final goal of the tourist's trip, can lead to a decrease or increase in the service space and change in the tourist's behavior pattern. On the other hand, the use of recreational accommodation centers has the greatest economic impact in the tourism industry; So that more than 60% of tourist expenses are spent on accommodation and entertainment. By increasing the quality of the existing services and also increasing the ancillary services, more income will be given to the investors and the tourism industry in general, and as a result, the development of the city. The lack of tourism and recreational spaces in East Azerbaijan has weakened the vitality of the people of this city, and by creating and creating spaces for happiness, recreation, play, walking, creating visual spaces, we give a new spirit to this city by considering spaces with a range of components. Happy creates a spirit for people so that by creating spaces where people can be together in a collective relationship with each other. The purpose of designing and expressing this project is to create specialized spaces with the approach of general happiness and joy. In this regard, based on the purpose of the research, a question is raised as follows: Which factors are effective in creating public happiness and joy in the recreational-tourism spaces in relation to architecture?

Methodology

The current research is practical in terms of the purpose because the design of the entertainment and tourism complex in Amand is aimed at the general happiness and joy of people. and people's thoughts and experiences by using a questionnaire, which includes the selection of entertainment and tourism

collections with the aim of general happiness and joy by determining its characteristics by collecting the questionnaire based on the determined questions and classifying the data and analyzing them based on the criteria It is research. The collection of information has been done in two ways, library and field. In the method of collecting library information by studying various books and scientific articles and the internet and scientific sites, it has been studied to study the literature and records of the issue to finally reach the classification of the issue and its results. Based on the theoretical research model, the desired criteria for the analysis of the research include: spatial factors including: green space, weather and landscape, blue elements - form and shape of the space including: combination of surfaces, light and color, shadow, material, Furniture, accessibility - memorable space includes: exciting spaces, spaces without fear, spaces away from everyday life, and factors of happiness are security, entertainment, nightlife, and social relations. Data analysis has been researched quantitatively in Excel and Spss software, and collection design in AutoCAD software.

Conclusion

In general, it can be concluded that according to the findings of questionnaires and studies, the majority of people are interested in having fun and spending time in public spaces. People are looking for an exciting and entertaining atmosphere so that all their entertainment needs are met and they have enough security to spend time in a pleasant atmosphere. Most of the people are looking for a space that has a good view from all aspects, including the shape and form of the space they are in and they are looking for fun and happiness in that space. The sound of living creatures, the smell of flowers and plants, the smell of rain, walking on water, a musical fountain, the curved shape in the design of spaces, favorable weather conditions, and in the absence of favorable weather conditions, the installation of an attractive place in such conditions, natural light, the use of happy colors and Warm music, especially live music, modern architecture, being in a mixed space of open and closed, natural materials are important factors that people preferred. According to the research in the field of design of entertainment and tourism complex in Amand with the aim of creating public happiness and joy, which in the first place, due to the lack of entertainment and tourism spaces in the East Azerbaijan region and the diminution of joy and happiness among the people, to investigate this The issue was addressed. In the next stages, carefully in the theories in the field of recreational and tourism spaces, it can be stated that natural factors, form and shape of space, evocative space, collective spaces, exciting spaces, spaces far from everyday life, spaces without fear, etc. can influence It has a great effect on the atmosphere and mood of people. By examining the case examples, he found that the recreational and tourism space should meet the needs of the users to a large extent. In the next steps, he examined the questions and questionnaires from the general public and according to the attitudes of each person, he analyzed the questionnaire using the software and came to the conclusion that the spatial components (physical) and the components of joy and happiness (non-physical) had a direct relationship with each other. And each of the components of a place has an effect on happiness and vitality.

Keywords

entertainment-tourism centers, general vitality, joy, happiness